

„Ha egy öreg ember kimegy a szőlőbe...”

Tanulmányok Mérei professzornak ajánlva

„Ha egy öreg ember kimegy a szőlőbe, és az úton talál egy diót, fölveszi és valahol elülteti. Jól tudja, hogy ő annak gyümölcsét nem fogja élvezni, hanem a jövő nemzedéké.” Szántó Kovács János idézett szavai nemcsak a forradalmár, hanem a tanár, a tanító sorsát is példázzák. Ő is mindig a jövőnek munkálkodik, s csak ritkán találkozik közvetlenül munkája eredményével, ritkán örülhet a termőre fordult, gyümölcs-hozó diófának.

A most 75 éves Mérei Gyula történészprofesszornak, a Magyar Tudományos Akadémia tagjának megadta a sors nemcsak azt az örömet, hogy tehetségeket gondozhatott és indíthatott útnak hosszú tanári pályafutása során, hanem azt is, hogy immár láthatja és értékelheti (szokása szerint barátsággal) de kemény itélettel) a termést. Bizonyítéká ennek az is, hogy barátai és tanítványai — akik éppúgy megtalálhatók egyetem katedrán és kutatóintézetben, mint az ország sok-sok középiskolájában — születésnapján tanulmánygyűjteménnyel köszöntötték. A „Tanulmányok Mérei Gyula 75. születésnapjára” elegáns kék borítójú kötet, napokban hagyta el a Szegedi Nyomdát. 14 kutató munkáit tartalmazza. Sokak nevében és helyett is szól — írja a Köszöntőben Serfőző Lajos — „hiszen az objektív szűkre szabott terjedelemben nem fért bele mindenki, aki benne lehetne”.

Ez a kötet a terjedelmi korlátok ellenére is tükrözi a Mérei-hatásnak. Tetten érhetők benne azok a szemléleti elemek, módszertani elvek, témák, amelyeket a kutatók Mérei Gyula tanításából visznek tovább, bár mára már mindegyikük kialakította saját kutatói profilját. Tartalmát ismerteté-

sünk nem részletezheti, hiszen a témák a magyarországi kapitalizmus kezdetétől a népi demokratikus fejlődés korszakáig ívelnek, s a hazai fejlődés kérdései mellett több egyetemes történeti jellegű írással is találkozunk, inkább csak utalunk — kedvcsináló számdékkal — néhány elemére.

Varga János a reformkor kutatója, amely Mérei Gyula munkásságában is nagy szerepet játszott. A katonai korszak külpolitikai dilemmáiba enged bepillantást. Briliáns tanulmánya — Andrassy keleti politikájának kezdetei — gondolatmenetén meggyőző eleganciájával tűnik ki. Vörösi Károly a történész műhelymunka szépségeit és gyötrelmeit villantja fel azzal, hogy kísérletet tesz a „polgári középrétegek” fogalmának értelmezésére a századelő Magyarországon. Szabó Ferenc a műhelymunka, a kísérletezés egy másik területét, a sajtótörténet helyét, a sajtótörténet alkalmazásának lehetőségeit mutatja. A második világháború alatti magyar nemzetiségi politika kényes, s ma is alig ismert problémáival találkozunk A. Sajti Enikő cikkében, amely a Kállay-kormány lépéseit tárgyalja a délvédelmi szerbek megnyerése érdekében.

A tanulmánykötet egyik markáns vonulatát a (részben helytörténettel kombinálódó) munkásmozgalom történeti elemzések alkotják, mintegy cáfolva Mérei professzornak azt az állítását, hogy nem sikerült neki iskolát alapítania. Ezt a vonulatot képviseli Hegyi András, Gaál Endre és Soós Katalin tanulmánya. Érdekes felfigyelni arra a precizitásra, amellyel Gaál

Endre a szegedi nyomdászok szakszervezeti harcait tárgyalja, s arra az igényességre, amellyel Soós Katalin Wallisch Kálmán alakját megrajzolja.

Kiérleltégükkel vonják magukra a figyelmet a népi demokrácia és a szocialista építés korszakát elemző tanulmányok. Ez nem véletlen, hiszen három szerző — Somlyai Magdolna, Szabó Bálint és Orbán Sándor — már országos elismerést kiváltó monográfiában is megírta az itt felvett kérdéseket. Számomra az igazi fölfedezés most mégis Belényi Gyula munkája, aki az ötvenes éveket nem a szokásos politikátörténeti megközelítésben tárgyalja, hanem a lakáshelyzet és a lakáspolitikát elemzésével mutatja be, mit jelentett a dogmatikus alapállású modernizáció.

A kötetet J. Nagy László és Anderle Ádám tanulmá-

nya zárja az ún. „harmadik világ” egy-egy problémáját elemmezve. J. Nagy László a XIX. századi tunéziai modernizációs kísérletet mutatja be, amelyet a francia gyarmatosítás tört derékba. Anderle Ádám a nemzetfogalom tartalmát és változásait követi nyomon Latin-Amerikában, utalva olyan, Közép-Kelet Európában is fellelhető tudati elemekre, mint pl. az „elmaradottság-élmény”, s olyan nyilvánvaló különbségekre is, mint az etnikai-faji tényezők kiemelkedő szerepe a latin-amerikai nemzetfogalmakban.

A tanulmányok részletes, kritikai elemzése a szakmai fórumokra, s természetesen az ünnepeltre, Mérei Gyulára vár. Az ő műveinek bibliográfiájával végződik a kötet. Könyvek, terjedelmes tanulmányok és kurta recenziók. Eddig 160 tétel... Kukovecz György

Törvények és rendeletek

Elkészült a „Törvények és rendeletek hivatalos gyűjteménye” című folyamatosan megjelenő kiadvány legújabb kötete, amely az 1985-ben megalkotott jogszabályokat tartalmazza — közölték a sorozatot gondozó Közgazdasági és Jogi Könyvkiadónál. Mindenki számára hozzáférhető a terjedelmes — mintegy 1200 oldalas, nagy formátumú — „ködix”, hiszen a jogi írásos ismeretterjesztés gyakorlatának megfelelően a könyvkereskedelem is forgalmazza az egy-egy évben hozott új rendelkezéseket, vagy módosított paragrafusok összesített kiadását. A jogszabályok hiteles szövegét hagyományosan a Minisztertanács Titkársága publikálja, az Igazságügyi Minisztérium közreműködésével.

Tavaly, miként a kötetből kitűnik, nyolc törvényt fogadott el az Országgyűlés — sorrend és témák szerint: az oktatásról, továbbá a népgazdasági tervezésről, az állami pénzügyekről, a tanácsokról szóló törvény módosításáról, az 1984. évi állami költségvetés végrehajtásáról, az alkotmány és a választási törvény kiegészítéséről, a népgazdaság VII. ötéves tervéről, végül a Magyar Népköztársaság 1986. évi állami költségvetéséről, és a tanácsok 1986–1990. évi középtávú pénzügyi előirányzatairól. A Parlament határozatot hozott a terület- és településfejlesztés hosszú távú feladatairól — az új, ötéves parlamenti ciklus kezdetekor — a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, az Alkotmányjogi Tanács, az Országgyűlés állandó bizottságai, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa, a Legfelsőbb Bíróság elnöke és a legfőbb ügyész megválasztásáról, továbbá ugyancsak határozatban adott felhatalmazást a Varsói Szerződés hatályának meghosszabbításáról szóló okmány aláírására.

A gyűjteményben szerepel az is, hogy az Elnöki Tanács tavaly összesen 25 törvényerejű rendeletet fogadott el; egyebek között a társadalmi biztositásról, az építésügyről, a szövetkezetekről, a takarékszövetkezetekről, a kisiparról, a Polgári Törvénykönyvről szóló törvények módosításáról, valamint közkegyelem gyakorlásáról, a Magyar Kereskedelmi Kamaráról, a bírósági cégnyilvántartásról, a nem lakás céljára szolgáló építmények adójáról. Emellett az Elnöki Tanács 1985-ben 44 esetben hozott határozatot — szintén jogszabályi erejű döntést —; mindennek előtt az országgyűlési kép-

viselő- és tanácstagválasztások kitűzéséről, azután a parlamenti ülésszakok összehívásáról, legutóbb azonban a személyi kérdések kategóriájába tartozó kinevezésekről, vezetői funkciók betöltéséről.

Az 1985-ös törvénytárgyalat tartalmazza a kormány határozatait, a Minisztertanács elnökhelyetteseinek rendeleteit, valamint a — szám szerint összesen 12 tárcá élén álló — miniszterek rendeleteit, s az országos hatáskörű szerveket vezető államtitkárok rendelkezéseit. Külön fejezetben sorakoznak azok a nemzetközi szerződések, amelyekhez a Magyar Népköztársaság is csatlakozott. Függelékben foglalja össze a kötet az országos választási eljárás közleményeit; s közreadja az állami ellenőrzésről, a gazdasági ágazati irányításról, és a gépjárműadóról szóló, tavaly is módosított jogszabályok egységes és hatályban levő szövegét.

Az új joganyagban és a módosításokkal érintett rendelkezésekben való tájékozódást segíti a kötetben önálló — többszáz oldalas — részbe foglalt „Változások mutatója”, valamint a témák szerint csoportosított, betűrendes tárgymutató is.

Kiállítás

Jövőre lesz 600 esztendeje annak, hogy Zsigmond király a magyar trónra került. Az évforduló alkalmából az MTA Művészettörténeti Kutatócsoportja reprezentatív kiállítást rendez, a Budapesti Történeti Múzeummal közösen. Már tart az anyaggyűjtés, megkezdődtek az előkészítő munkálatok. Mivel Zsigmond nemcsak magyar uralkodó, de német-római császár is volt, sok tárgy- és dokumentumkölcsonzásra van szükség külföldi, főleg olasz, osztrák és csehszlovákiai társintézetektől. A kiállítás megnyitását jövő nyárra tervezik, előreláthatóan ez lesz 1987-ben az egyik legnagyobb múzeumi esemény.

A Művészettörténeti Kutatócsoport kutatói más tudományos munkán is dolgoznak. Folytatják a nyolcszor két kötetre tervezett Magyarország művészettörténeti kézikönyve című sorozatot. Eddig a XX. század első felének stílusirányzatait összefoglaló 6. és 7. kötet jelent meg, de már elkészült a 2. kötet is, amely a gótikát dolgozza fel.

MI? HOL? MIKOR?

1986. JÚLIUS 31., CSÜTÖRTÖK, NÉVNAP: OSZKAR
A Nap kel 5 óra 20 perckor, nyugszik 20 óra 22 perckor.
A Hold kel 0 óra 48 perckor, nyugszik 16 óra 48 perckor.

VIZÁLLÁS

A Tisza vízjárása Szegednél szerdán plusz 165 cm (áradó)

SZAZ EVE	
hunyt el Liszt Ferenc (1811–1886) magyar zeneszerző, az európai zeneművészet nagy képviselője.	21.00: Betűreklám
ÖTVENÉVES	21.05: Hírhírtér
Mátis Lajos (sz. 1936) Ybl-díjas építész, a Vasivert tervező építész. Szombathely, Kőszeg, Celldömölk számos középületét (színház, művelődési ház, szálló, mozi, kórház, könyvtár) tervezte.	21.55: A festő gyűjteménye Bozso János festőművész
TIZENÖT ÉVE	22.25: Híradó 3.
halt meg Devecseri Gábor (1917–1971) Kossuth-díjas költő és műfordító, kitűnő klasszikus filológus. Első verseskötete 15 éves korában jelent meg, Karinthy Gáborral közösen: első önálló kötete 1936-ban. A mulatságos tenger címmel. Kötetményeit a Nyugat és a Szép Szó közölte. 1938-ban adta ki az Officina — Kétnyelvű klasszikusok sorozatában, Kerényi Károly bevezetőjével — Catullus összes költeményeit az ő fordításában, s e munkával egyszerre műfordítóink elvonatába emelkedett. Egymásután publikálta Platus, Platon, Herodotosz fordításait. 1948 és 1954 között a Magyar Néphadsereg tiszti akadémiáján órnagy rangban irodalmat tanított, 1949–51 közt a Magyar Irodalom Szövetségének főtákkára volt. Eleve végen súlyos betegség kintozta, de — naplójának, önéletrajzi töredékének tanúsága szerint — meg a korábbi agyon is dolgozott.	22.35: Himnusz
MOZIK	BUDAPEST 2.
Vörös Csillag: délelőtt 10 órakor: Szamurájháború (színes, japán film, 14 éven felülieknek! II. helyért), délután fél 4 és háromnegyed 6 órakor: Indiana Jones és a végzet temploma (színes, fantasztikus amerikai kalandfilm, 14 éven felülieknek). Kiemelt helyért, este 8 órakor: Tiszteletbeli konzul (színes angol film, 14 éven felülieknek).	18.35: Képcsajg
Fáklya: délután háromnegyed 3, negyed 6 és fél 8 órakor: Szamurájháború (színes japán film, 14 éven felülieknek! II. helyért)	18.40: Kerek világ (ism.)
Szabadság: délután fél 4, háromnegyed 6 és 8 órakor: B. M. X. banditák (színes ausztrál ifjúsági film), éjszaka háromnegyed 10 órakor: Mad Max (színes ausztrál krimi, 18 éven felülieknek)	18.55: Szárad a vizelő NDK-bábfilm (ism.)
Kiskörössy Halászcserda, kert: éjjel 12 órakor: Egy maréknyi dollárért (színes olasz westernfilm, 14 éven felülieknek! Kiemelt helyért)	19.10: Ünnep Bali szigeten Lengyel rövidfilm (ism.)
Kiskörössy Halászcserda (videomoz): Kettős gazdák (színes hongkongi akciófilm).	19.30: Az Európai Ifjúsági Zenekar hangversenye
Kertmozi: este 9 órakor: Indiana Jones és a végzet temploma (színes, fantasztikus amerikai kalandfilm. Kiemelt helyért)	21.00: Híradó 2.
ÚGYELETES	21.20: Vivo-világ bajnokság Párbajtőr egyéni döntő
GYÓGYSZERTÁR	22.20: Cervantes élete — spanyol tévéfilmsorozat — 9.
Klauszál tér 3. szám (13/57-es). Este 8 órától reggel 7-ig. Csak sürgős esetben.	23.05: Képcsajg
BALESETI, SEBESZETI ÉS UROLÓGIAI FELVETELI ÜGYELET	BELGRÁD 1.
Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden az Idősebbeseti Klinika (Pécsi u. 4.) veszi fel, sebészeti és urológiai felvételi ügyeletet a II. Kórház (Tolbuhin sgt. 57.) tart.	15.00: Zenés adás
ÉJSZAKAI ORVOSI ÜGYELET	15.30: Hírek
Este 7 órától reggel 7 óráig a felnőtt lakosság részére: Szeged, Hunyadi János sgt. 1. sz. alatt. Telefon: 10-100.	17.45: A kutató — adás gyermekeknek
GYERMEKORVOSI ÜGYELET	18.15: Tudományos témák
Munkanapokon 13 órától másnap reggel fél 8 óráig, szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 órától másnap reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. sz. alatti körzeti gyermekorvosi rendelőben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.	18.45: Regi jó slágerek
GYERMEK FÜL-ORR-GEGESZETI ÜGYELET	19.15: Rajzfilm
Minden kedden és csütörtökön 19 órától reggel 7 óráig, szombatonként reggel 8-tól déli 12 óráig a gyermek fül-orr-gegeszeti ügyelet az Újszegedi Gyermek-kórházban van (Szeged, Odeszai krt. 37.). Telefon: 22-655. Egyéb napokon a Fül-Orr-Gege Klinika tart ügyeletet Szeged (Lenin krt. 111). Telefon: 21-122.	18.27: Ma este
FOGORVOSI ÜGYELET	19.30: Tévénapló
Minden nap 22 órától reggel 6 óráig, szombaton reggel 7 órától hétfő reggel 7 óráig: Szeged, Zöld Sándor u. 1-3. Telefon: 14-420.	20.00: Panoráma — politikai magazin
SOS LELKISÉGEL-SZOLGÁLAT	21.00: Kiválasztott pillanat
Minden nap este 7-től reggel 7 óráig. Telefon: 11-000.	21.10: Kombináció — vetélkedő

BUDAPEST 2.	
15.00: Zenés adás	
15.30: Hírek	
17.45: A kutató — adás gyermekeknek	
18.15: Tudományos témák	
18.45: Regi jó slágerek	
19.15: Rajzfilm	
18.27: Ma este	
19.30: Tévénapló	
20.00: Panoráma — politikai magazin	
21.00: Kiválasztott pillanat	
21.10: Kombináció — vetélkedő	
21.20: Tévénapló	
22.25: Plusz műsor	

KOSSUTH

8.20: Tóth Benedek írása	
8.30: Ys királyi — Részletek Lalo operájából	
9.20: Noták	
9.50: Petőfi Sándor versei (ism.)	
10.05: Két keréken Magyarországon (ism.)	
10.35: Labirintus (ism.)	
10.50: Zenekari muzsika	
11.39: Kedves Michele — Natalia Ginzburg regénye — 5. (ism.)	
12.30: Ki nyer ma?	
12.45: A Válaszolunk hallgatóinknak különkiadása	
13.00: Kamaramuzsika	
13.40: Kapcsoljuk a pécsi körzeti stúdiót	
14.10: A magyar széppróza századai (ism.)	
14.25: Kórusainknak ajánljuk	
15.00: A jölet csönje dió gótt	
15.30: Zenei tükrök	
16.05: „Jaj anyám, a diák...” — Diákvilág Debrecenben	
16.30: A csudalatos Mary — P. L. Travers regénye — 7.	
16.50: Fűvőzene	
17.00: „Tengertelen Provánszom” — Takáts Gyula szerzői estje	
18.00: Pitti Katalin operett-dalokat énekel	
18.25: Mai könyvajánlatunk (ism.)	
19.15: A Rádiószínház bemutatója: Why, Arizona — Adolf Muschg hangjátéka	
20.04: Az Állami Népi Együttes műsorából	
20.40: A hegedű virtuóza — Miron Poljakin	
21.30: Hangirat a kéziratról	
22.20: Tíz perc külpolitika	
22.30: Töröcsik Mari szanzen-felvételeiből	
22.45: Bertók László versei (ism.)	
23.00: Operaest	
0.10: Himnusz	
0.15: Ejjfel után...	

METÓFI

8.05: Muzéális nótalemezeinkből	
8.20: A Szabó család...	
8.50: Tíz perc külpolitika (ism.)	
9.05: Napközben — Zenés délelőtt	
12.10: Filmzene	
12.25: Utikálazás üdülőknél	
12.30: „Enekeltem én: Sivák Barnabás”	
12.45: Csejte István népi zenekarának felvételeiből	
13.05: Nosztalgiahullám	
14.00: A világ legnagyobb inflációja	
15.05: Tudományos könyvespolc	
15.10: Operaságok (ism.)	
15.45: Törvénykönyv (ism.)	
16.00: Rivaldafényben: Gilbert Bécaud (ism.)	
16.50: Mayer Lajos mandolinon játszik	
17.08: Dzsesszfélételekből — Harry James bigbandje játszik	
17.30: Kézfogások	
18.30: Slágerlista	
19.05: Tudósítás a vivo-vb. párbajtőr egyéni döntőjéről	
19.15: Operettkedvelőknek — Hangverseny Johann Strauss műveiből	
20.05: Reklamparádé	
20.08: A Poptársnnya dalaiból	
20.50: Tudósítás a vivo-vb. párbajtőr egyéni döntőjéről, Szófiából	
21.05: Rádiószínház: Száguldas — Ondrej Slácky és Eugen Gindl hangjátéka	
21.54: Böngezsde a Zenei antikváriumban	
22.50: Az élő népdal (ism.)	
23.20: Válogatás könnyűzenei koncertfelvételekből	
0.15: Ejjfel után...	

BUDAPEST 1.	
8.25: Tévétorna	
8.30: Szünidei matiné	
10.05: Szovjet-Ukrainában Szovjet rövidfilm	
10.40: Képcsajg	
16.50: Hírek	
16.55: Bolgár kertészek — Dokumentumfilm	
17.25: Képcsajg	
17.30: Tévébörze	
17.40: Sarga tengeralttjáró Popzenei magazin	
18.30: Teleport	
18.55: Reklám	
19.05: Tévétorna	
19.10: Esti mese	
19.20: Reklám	
19.30: Híradó	
20.00: Reklám	
20.05: Oppenheimer Angol tévéfilmsorozat — 2.	

Háromszáz hektáron artyeki gyermekbirodalom

Több mint 70 országból...

Több mint 60 esztendeje már, hogy a Krim-félsziget déli partján megnyílt az első gyermeküdülő a Szovjetunióban. Nyolcvan kislány és kislány — ők voltak az „első feccsek”.

Azóta a kis üdülő valóságos várossá fejlődött, és ma Artyek a neve. Területén tíz úttörőbátor van. A gyermekek birodalma több mint 300 hektárnyi területen fekszik, amelynek egyharmadát parkok, virágok borítják. Artyekben évente 30 ezer gyermek üdül, tanul és ismerkedik a környezeti munka külföldi formáival. Mivel a félszigetnek csodálatos éghajlata van, egész éven át üdülhetnek a gyerekek, és ezért általános iskola is van a táborban.

Artyekben minden feltétel megvan ahhoz, hogy a gyer-

mekek érdekesen, vidáman, pihenéssel, játékkal, sporttal töltsék a vakációt. Van a táborban úttörőpalota és megannyi sportpálya, úszómedence, „úrhajóközpont”, sőt, a tábor saját flottillával is rendelkezik... Nem is beszélve a hatalmas könyvtárról, a különféle szakköri helyiségekről.

A gyermekeket rendszeresen viszik kirándulásra, hogy ismerkedjenek a Krim-félsziget történelmével és gyönyörű természeti szépségeivel. Rendszeresen a tengeri hajókirándulások is a már említett artyeki flottilla hájójával.

A táborban nemcsak szovjet gyermekek üdülnek. Mintegy 70 országból jönnek ide minden nyáron külföldi úttörők, valamint a haladó gyermek- és ifjúsági szervezetek küldöttei